

NBA NIEUWS

Themamagazine over data science

De NBA Ledengroep Accountants in Business heeft medio juni een nieuw themamagazine

uitgebracht, gewijd aan data science en verwante technologische ontwikkelingen.

Volgens de beroepsorganisatie is het thema van dit nummer zeer urgent voor de financieel professional,

omdat ontwikkelingen op het gebied van robotisering, *process mining*, *data analytics* en dergelijke een enorme impact hebben op het financiële werkveld.

Toch staat de toepassing van dit soort instrumenten in de financiële functie nog in de kinderschoenen, is het beeld dat ontstaat uit een onderzoek van hoogleraar Frank Verbeeten, Jan Heinen en Mando Vroling, waarover zij in het magazine rapporteren. De beperkte adoptie van deze moderne technologieën heeft misschien te maken met een

gebrek aan benodigde kennis, stelt hoogleraar Jan Bouwens in de uitgave.

Daarnaast bevat het magazine onder andere artikelen over blockchaintechnologie, data analytics bij BDO, het aanbod aan data science-opleidingen voor financieel professionals, en interviews met Caroline Wielinga (cfo BDR Thermea Group) en Evelien Visser (manager data science ABN Amro).

Het themamagazine 'Data Science' is als pdf beschikbaar op de nba.nl.

Mkb-accountant nog weinig bekend met nieuwe ICT-oplossingen

De meerderheid van de mkb-accountants maakt gebruik van bestaande ICT-toepassingen. Met nieuwe technologieën zijn veel accountants bij kleinere kantoren echter nauwelijks bekend; laat staan dat deze worden toegepast. Dat blijkt uit een survey van de NBA naar ICT-gebruik onder mkb-accountants.

Bij nieuwe technologie kan worden gedacht aan zaken als data-analyse en process mining. De onbekendheid hiermee leidt er ook toe dat kansen en bedreigingen, zoals PSD2, nieuwe toetreders en cybersecurity, moeilijk kunnen worden ingeschat. Omdat de mkb-accountant zelf behoorlijk tevreden is met de huidige automatisering, lijkt geen grote drang naar vernieuwing te bestaan.

Een en ander blijkt uit een onderzoek gehouden onder NBA-leden bij kantoren die geen wettelijke

controles uitvoeren. Dat het onderwerp leeft bleek uit de hoge respons. Ruim tweederde van de respondenten zijn AA's, in de leeftijd tussen de veertig en zestig jaar en werkzaam bij kantoren met minder dan twintig werknemers. Het onderzoek, bedoeld als nulmeting, is een initiatief van twee Accounttech-werkgroepen (Mkb-kantoor van de toekomst en Digitalisering van het mkb-kantoor).

Extra inspanning nodig

De resultaten tonen aan dat extra inspanningen nodig zijn om zowel accountantskantoren als de ondernemers in het mkb die zij ondersteunen, sneller vertrouwd te maken met nieuwe technologie. Hierbij is zowel de mkb-accountant zelf als de NBA aan zet. Mkb-accountants zullen meer uit hun *comfortzone* moeten komen, moeten leren van kantoren die al verder zijn, meer initiatief tonen en durven experimenteren, zo stellen de werkgroepen. Dat is

niet alleen nodig voor de ontwikkeling van het eigen kantoor, ook de mkb-ondernemer heeft belang bij een accountant die weet wat de mogelijkheden zijn van digitalisering om de bedrijfsvoering te verbeteren en groei te realiseren.

In samenwerking met de Kamer van Koophandel en het ministerie van Economische Zaken organiseert de NBA in het vierde kwartaal van 2019 een aantal 'praktijkavonden', met voorbeelden en handreikingen van accountantskantoren en mkb-ondernemers die al ver zijn met de inzet van nieuwe technologie.

Beide Accounttech-werkgroepen roepen geïnteresseerde mkb-accountants op om zich aan te sluiten bij de kennisgroep Accounttech, waarvan inmiddels een flink deel bestaat uit mkb-accountants. Meer informatie is beschikbaar via nba.nl.

NBA NIEUWS

Dashboard Accountancy uitgebreid met key audit matters

Het Dashboard Accountancy van de NBA, gericht op het zichtbaar maken van prestaties van accountantskantoren, is uitgebreid met informatie over key audit matters.

Het dashboard toont de kernpunten die accountants bij de controle over het boekjaar 2018 van beursgenoteerde ondernemingen hebben gemeld in hun uitgebreide controleverklaring. De uitkomst wordt verge-

leken met data over de boekjaren 2015 en 2017, afkomstig uit eerder onderzoek van Peter Eimers, Arjan Brouwer en Henk Langendijk in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (MAB).

Accountants van AEX- en AMX-fondsen concludeerden in 2018 dat bijna dertig procent van de in 2017 gerapporteerde kernpunten niet langer als zodanig aan te mer-

ken was. Tegelijk worden bij bijna een kwart van de controles over 2018 nieuwe kernpunten genoemd. Met name de omzetverantwoording en de waardering van goodwill zijn vaak als kernpunt van de controle opgenomen.

Het dashboard geeft ook informatie over de wijze waarop in de uitgebreide controleverklaring invulling wordt gegeven aan specifieke wensen die door stakeholders zijn geuit.

Accountant krijgt dikke acht van audit committees

De audit committees van AEX- en AMX-bedrijven zijn tevreden over de rol van de controlerend accountant. Dat blijkt uit onderzoek van Motivaction in opdracht van de NBA.

Audit committees waarderen de prestaties van de extern accountant met gemiddeld een 8,1. Geen van de deelnemers aan het onderzoek gaf een lager cijfer dan een zes.

De interactie tussen audit committee en extern accountant wordt op een schaal van 1 tot 5 gewaardeerd met een 4,5. Ook de kwaliteit van de controle op het gebied van de jaarrekening (4,7), het directieverslag (4,1), rvc-verslag (4,0) en risico's ten aanzien van significante waarderingen en schattingen (4,5) worden hoog tot zeer hoog aangeslagen. De prestaties van de extern accountant op deze gebieden zijn, in de optiek van 71 procent van de voorzitters van audit committees, in de afgelopen vier jaar verbeterd.

Dat geldt ook voor de prestaties ten aanzien van fraude. Wel willen de

audit committee-voorzitters op dat gebied van accountants een grotere inspanning zien dan nu het geval is. Hoewel men onderkent dat de verantwoordelijkheid voor het opsporen van fraude niet in eerste instantie bij de accountant ligt, is er ruimte voor een meer pro-actieve houding. Ten aanzien van thema's als continuïteit en toon aan de top lopen prestatie en belang dat aan het thema wordt gehecht ook nog wat meer dan gemiddeld uiteen.

De accountant wordt door sommigen wel als 'formeler en technischer' ervaren dan vroeger. "Wees zo pragmatisch mogelijk om te voorkomen dat het *true en fair* met alle technische regels verloren gaat", aldus één van de respondenten. Ook wordt gepleit voor "meer nauwe samenwerking en samenspraak tussen onderneming en auditor inzake controle issues door het jaar heen".

Mooi rapport

"Natuurlijk is het fijn om zo'n mooi rapport te krijgen", reageert

NBA-voorzitter Marco van der Vegte. "Het belangrijkste is echter dat de inspanningen die we de afgelopen jaren hebben gepleegd om de kwaliteit te verbeteren door de voorzitters van audit committees worden herkend. Onze hele sector, dus niet alleen externe accountants bij AEX- en AMX-bedrijven, is aan het verbeteren. Op verschillende plaatsen wordt dat gelukkig steeds beter merkbaar."

58 procent van de audit committee-voorzitters heeft te maken gehad met een wisseling van accountant in het kader van de wettelijk verplichte firmarotatie. Volgens 64 procent zorgde die wisseling voor een verbetering van de controlekwaliteit, bij 36 procent maakte dat vrijwel niets uit.

Het onderzoek is in juni 2019 uitgevoerd onder voorzitters van audit committees van beursgenoteerde bedrijven die onderdeel zijn van de AEX- en AMX-index.

NBA NIEUWS

Bijna alle niet-oob-kantoren voeren kwaliteitsverbeteringen door

Bijna alle niet-oob-accountantskantoren hebben maatregelen getroffen om de controlekwaliteit te verbeteren. Ruim de helft van de kantoren geeft aan meer dan negentig procent van de verbetermaatregelen te hebben ingevoerd.

In januari was dat nog maar twintig procent. 82 procent van de niet-oob-kantoren heeft inmiddels meer dan driekwart van de maatregelen ingevoerd. Dat blijkt uit de NBA Monitor Publiek Belang, de online tool om de implementatie van verbetermaatregelen bij kantoren te kunnen volgen. De monitor werd

ontwikkeld als vervolg op het verbeterplan *In het publiek belang* uit september 2014. Sinds eind juni is de jongste stand per kantoor zichtbaar in de monitor.

In januari van dit jaar startte een themaonderzoek onder niet-oob-kantoren die nog geen maatregelen hadden genomen ter verbetering van de controlepraktijk. Dit onderzoek, uitgevoerd door de Raad voor Toezicht en de SRA, heeft ertoe geleid dat bijna al deze niet-oob-kantoren nu maatregelen hebben ingevoerd om de controlekwaliteit te verbeteren.

Tegelijkertijd hebben ook de andere niet-oob-kantoren grote stappen gemaakt, blijkt uit de monitor. De NBA gaat analyseren met welke maatregelen kantoren moeite hebben bij de implementatie. Daarna wordt bekeken hoe de invoering van achterblijvende maatregelen kan worden bevorderd.

Het totaal aantal niet-oob-kantoren is tussen december 2018 en juni 2019 teruggelopen van 280 naar 271.

Governance NBA in fase 'design labs'

Na de creatieve conferentie van 17 juni jl. werkt de NBA vanuit 'design labs' verder aan de bestuurlijke inrichting van de beroepsorganisatie.

De inbreng van leden, in het voorjaar opgehaald via de NBA Open-sessies, wordt meegenomen in de design lab-fase. Naast een Design Lab Faculties en een Design Lab Communities wordt in een derde designlab invulling gegeven aan het begrip *fellowship*. Diverse leden gaven tijdens de gesprekken aan behoefte te hebben aan een sterkere invulling van het 'gildegevoel' van het beroep.

Binnen de *design labs* wordt gekeken naar de samenstelling van communities en faculties en de spelregels die daarbij horen. Ook de ondersteuning van de NBA wordt gezien, net als de onderlinge verhouding en de relatie tot de pbo-

taken van de beroepsorganisatie. In alle gevallen wordt uitgegaan van drie rollen van de NBA: 'zender', 'verbinder' en 'ontvanger'.

Klankbordgroep

"De nieuwe structuur faciliteert de ontwikkeling van het beroep en de beroepsbeoefenaar, maar draagt ook bij aan het beter zichtbaar maken van onze maatschappelijke relevantie en het sterke merk dat de beroepsgroep vertegenwoordigt", aldus algemeen directeur Harm Mannak van de NBA. Het "geluid" dat is opgehaald tijdens NBA Open krijgt volgens Mannak een "structurele plek" in de nieuwe structuur.

Om leden te betrekken bij het ontwerpen van de *faculties, communities* en het *fellowship* is op de aparte NBA Open-website een online klankbord-

groep ingericht. Leden kunnen zo op de hoogte blijven van de verdere uitwerking, ideeën aandragen en mede vormgeven aan de spelregels.

De uitwerking vanuit de drie design labs wordt medio september besproken tijdens een tweedaagse bijeenkomst van het NBA-bestuur. Begin oktober wordt hierover door het bestuur nader besloten.

In een nieuwe creatieve conferentie, later in oktober, wordt de uitwerking gedeeld met de leden. Daarna wordt gestart met 'proefdraaien' met de nieuwe inrichting. Finale besluitvorming over de nieuwe governance moet plaatsvinden in de ledenvergadering van juni 2020.

NBA NIEUWS

Oorzakenanalyse benoemt zeven thema's voor controlekwaliteit

Goede accountantscontrole vraagt om voldoende tijd voor planning, uitvoering en reflectie door het controleteam. Ook een divers samengesteld team, goed procesmanagement en de kwaliteit van de gecontroleerde organisatie maken verschil.

Dat blijkt uit een eind juni verschenen analyse naar de dieperliggende oorzaken van controlekwaliteit, uitgebracht door de Stuurgroep Publiek Belang (SGPB). In 2017 publiceerde de stuurgroep een eerste sectoranalyse van *drivers* van controlekwaliteit. De tien drivers die daarin werden benoemd kwamen voort uit oorzakenanalyses van de *big four*. Sindsdien hebben ook de *next five*-kantoren gewerkt aan eigen oorzakenanalyses.

De nieuwe oorzakenanalyse is dus gebaseerd op input van negen accountantsorganisaties en breder van opzet. Er is ook gekeken naar verschillende methoden die kantoren gebruiken om hun analyses uit te voeren. Vervolgens is in een aantal sessies met vertegenwoordigers van de kantoren gewerkt aan verdere verdieping, met ondersteuning vanuit de Foundation for Auditing Research (FAR).

Thema's

De oorzakenanalyse benoemt zeven thema's die een rol spelen bij controlekwaliteit:

- voldoende tijd voor planning, uitvoering, review, coaching en reflectie door het controleteam en voor onvoorziene omstandigheden;
- Een evenwichtig en divers samengesteld controleteam (inclusief deskundigen), met aandacht voor coaching en review;
- Adequaat procesmanagement;
- Kwaliteit van de gecontroleerde organisatie, in combinatie met het risico van een servicegerichte instelling van de accountant;
- Het zijn van een lerende organisatie met een 'open' cultuur, waarin fouten maken bespreekbaar is;
- Duidelijkheid over vaktechnische eisen en de praktische toepassing daarvan;
- Een professionele identiteit en een professioneel-kritische instelling.

Deze zeven thema's sluiten rotendeels aan bij de eerder gepresenteerde tien drivers van controlekwaliteit.

Met het rapport, dat beschikbaar is op nba.nl, willen de oob-accountantsorganisaties hun kennis over het uitvoeren van oorzakenanalyses delen met de sector. Het document biedt ook niet-oob-accountantskantoren handvatten om het proces van oorzakenanalyse te implementeren of verbeteren, aldus de stuurgroep.

Vragen aan de voorzitter

NBA-voorzitter Marco van der Vegte geeft vanaf eind september opnieuw maandelijks in een kort video-interview een toelichting op actuele ontwikkelingen en de activiteiten van de beroepsorganisatie.

INBA-leden kunnen zelf vragen indienen voor het maandelijks video-interview, via de mailbox vragenaandevoorzitter@nba.nl. De video-interviews in de reeks 'Vragen aan de voorzitter' zijn te bekijken via Accountant.nl, NBA.nl, het YouTube-kanaal van de NBA en LinkedIn. De interviews verschijnen elke laatste donderdag van de maand.

NEMACC: 'Data-analyse werkt voor accountants'

Data-analyse draagt in grote mate bij aan een diepgaand begrip van een onderneming en haar activiteiten, processen en systemen, wat accountants helpt bij samenstellings- en controleopdrachten en het geven van advies. →

NBA NIEUWS

Dat blijkt uit een literatuurstudie en twee praktijkstudies naar het gebruik van data-analyse door accountants werkzaam in het mkb. NEMACC concludeert onder meer dat de accountant met data-analyse meer ziet en met meer scherpste, dat de discussies met klanten veel concreter worden op basis van feitelijke observaties, dat het koppelen van databronnen de bewijskracht versterkt, en dat data-analyse een initiële investering kost, die zich alleen terugverdient bij herhaling op dezelfde opdracht of bij vergelijkbare opdrachten. Schaalbaarheid kan worden gezocht bij klanten in dezelfde branche.

De NBA heeft onder meer op basis van het onderzoek van NEMACC een brochure gepubliceerd die accountants helpt bij het introduceren van data-analyse in hun praktijk.

In memoriam

Met leedwezen maakt het bestuur van de NBA melding van het overlijden van vijftien collega's.

Dirk van den Akker RA, Zandvoort, overleden 3 juni 2019, 73 jaar

Dirk Brouwer RA, Nieuwerkerk aan den IJssel, overleden 28 maart 2019, 58 jaar

Jakob Elema AA, Glimmen, overleden 17 april 2019, 79 jaar

Hendrikus Marinus Huurman RA, Barendrecht, overleden 5 juli 2019, 48 jaar

Johannes Bernardus Maria Kenkhuis RA, Eindhoven, overleden 19 april 2019, 73 jaar

Frederik Koffeman RA, Elst, overleden 22 juli 2019, 70 jaar

Barend Koolstra RA, Bussum, overleden 3 mei 2019, 66 jaar

Marcus Johannes van de Meerendonk AA, Hechtel, België, overleden 27 juni 2019, 53 jaar

Petrus Johannes Mol RA, Alphen aan den Rijn, overleden 1 juli 2019, 84 jaar

Jacob Mulder RA, Alphen aan den Rijn, overleden 23 mei 2019, 85 jaar

Jacob Antonius Gerardus van Neer RA, Limbricht, overleden 14 mei 2019, 82 jaar

Klaas Schipper RA, Haren, overleden 5 maart 2019, 55 jaar

Jan Auke Gerrit Stallinga RA, Alkmaar, overleden 28 mei 2019, 73 jaar

Nicolas van Weelde AA, Nieuwerkerk aan den IJssel, overleden 17 mei 2019, 84 jaar

Berend Weits RA, Hoogeveen, overleden 8 juni 2019, 79 jaar

Colofon accountant

Kwartaalmagazine van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Negende jaargang

De in dit tijdschrift voorkomende meningsuitingen mogen niet worden gezien als officiële zienswijzen van de NBA, tenzij zulks uitdrukkelijk is vermeld. Overnemen van de inhoud van dit tijdschrift is mogelijk met bronvermelding. ISSN 2211-5382.

REDACTIE

Marc Schweppe, hoofdredacteur
Marja Brouwer-Franken, eindredacteur
Björn Remmerswaal, redacteur
drs. Erwin Breij, webredacteur

REDACTIEADRES

NBA, Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam, telefoon 020-3010368, e-mail redactie@accountant.nl

WEBSITE

www.accountant.nl

MEDEWERKERS

mr. Lex van Almelo, Bert Bakker, Adrie Boxmeer, Ronald Bruins, drs. Geert Dekker, drs. Rob Heinsbroek, drs. Lieuwe Koopmans, dr. Luc Quadackers, Henk Vlaming, drs. Nart Wielaard

BEELD

ANP, De Beeldredacteur, VRHL,

Marja Brouwer

ABONNEMENTEN

NBA, Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam, telefoon 020-3010323, prijs € 100 per jaargang, voor studerende € 50, losse nummers € 25, prijzen inclusief btw.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en lopen

automatisch door, tenzij dertig dagen voor de vervaldatum schriftelijk wordt opgezegd. Adreswijziging mailen naar boekhandel@nba.nl.

VORMGEVING

VRHL Content en Creatie, Alphen aan den Rijn, www.vrhl.nl

ADVERTENTIES

Elma Media BV, Postbus 18, 1720 AA Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter, telefoon 0226-331638, e-mail r.stavenuiter@elma.nl

DRUKKERIJ

Senefelder Misset Doetinchem

© 2019 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Accountant bevat informatie en wenken, die met de meeste zorgvuldigheid

zijn samengesteld. NBA en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie en wenken.

Wij hebben ons best gedaan om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in dit magazine te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij om zich tot ons te wenden.

